

03 — MJESEČINU NEMERETE UKRAST

Djevojčica voli da se uvuče u dječakov krevet. Da joj toplije bude. Zorom, kad im donesu jesti, prstima omaže tranjur, pa joj on poda i od svoje juhe. Smiješi mu se. Neće da mu rekne ime. Pa je zivka djevojčica.

Kad joj kaže kako se zove, ona se kikoće. Al se onda uozbilji i šmugne u kut oklen ga gleda. A on što bi, no da bježi od nje. Lijepa.

Dječak zna brojat do dvajes. Otale, ni makac, jer nije učio. A njih, male djece i za školu nestasale, u mračnoj kući, ima i više od toga broja. Sa sviju su strana i iz kuće ne izlaze, jer se ne smije. A mrak, a studen, a glad u njoj.

Dječakov je krevet mali, al' dobro u njemu spi. A eto, noćas, nemere, pod ćebetom se pričuljio. I otale, motri. U onom kutu, kod vrata, Panko međed viri kroz rupu i nekamo gleda. I neće da mrdne, lijepo mu da promatra nešto čega napolju ima.

Izjedoše dječarca uši, češe se i vrpolti po krevetu. Noć kopni i mre i odsvud se jecaji čuju. Svanjiva. Djevojčica sjela kraj njega i u krilo spustila ruke, pa ga nutka okom da i on sjedne. No zarana, on nikako nemere sjest. Tek kad donesu juhu.

„Oš jest i od mojega?“ pita je i nudi tanjur.

Maše glavom.

„Slinava si, djevojčice“, reče joj.

Ništa ona. Curi joj slina u tanjur, koji na koljenima drži, i sve ga nešto zagleda.

„A nemoj me gledat“, viknu on i poče je gurkat.

Ona se poplaši i šmugnu. Pa mu poslije bi žao. I zvao ju je — dođi djevojčice, dođi. Nije htjela. A što on može kad ga gleda, ko krava u mrtvo tele, kako mu reče ded, pa ne zna će će. Gladan je.

Nije lepo što u ovoj kući nema pendžera. Pa ni svijetlosti da uđe. Ima gore, pod tavanom, žarulja što vise, kakve dječak vide kod strikana Pera u Ogulinu. Svijetle ko svici. I dok je tako, djeca se još znaju i poigrat i nasmijat. I glad lakše podnijeti. Dok svijetle, ta mala sunca, griju im srca. Al kad ih počnu gasit, jednu po jednu, eto muke njiove. Mrak. I tišina. Sakriju se tad pod ćebad i ko plače, ko doziva materu. I dječak se plaši. Eto, kad se ugase žarulje, tako je. No, onda međed Panko ustane i štrikne do one rupe u zidu i gviri napolje kroz nju. Kaže — ima svijetla, pa se manje boji kad ga gleda. Htjedoše i ostali dječaci, al je međed jači od svijju, pa ih je pobjedio i sebi rupu prisvojio. Pa samo on gviri. I dječak bi htio. Htio bi dati malo i djevojčici, jer vidi da se plaši, al ne smije od Panka. A djevojčurak sjedi, gleda i slini. Lijepa.

Zove se Krstan Ličina. Al ima i toga, kad mu kažu vako: Bit ćeš ti Križan, Isusa ti! Sad, nit on zna što ne smije više biti Krstan, niti koji je taj Isus. Nedostaje mu matera. I jaganjci. I pulin Gvero. Mrak je ode, i uzele se doma. I pite zeljanice što mu baba umjesi.

Leži u krevetu. Virka kroz bušno ćebe. Žarulje se polako gase. Djevojčica mu je kraj nogu, grije se. Pušta je. A on, budan, o žaruljama

misli. Kako sijaju, da mu je doznat. Ko u vuruni žare. E da mu je ćaća ođe, pa da ga priupita! Al, zna što bi on reka — Šut, Krstane, svetu ti ne-đelju! Jer on je starmali, i voli pitat koješta, šta je ovo i šta je ono.

Izjutra, djevojčica ne htjede jesti juhe. Pa je dječak malko potjepa po obrazu, jer ne bijaše visela. No ne pogleda ga, snevesela, već ka onoj rupi u zidu zvera. Šćućuri se uz njega, ko pile, i poče jecat. A dječak što će, pobježe od nje, u kut gdje bijahu dječaci.

Treći je dan kako nemere mokrit. Sve ga nešto dolena žari i pecka. Gladan je. Htio bi doznat di je i kad će ići ća. Mora se u školu, a valja i jaganjce pričuvat. A, što se straši! Ima djece, a ko da je sam. Od napolje neka cika i dreka, i puca ko prangije na Badnji dan. Ni to ne voli, pa kad počne, i on i sva djeca, pod ćebad i krevete šmugnu. Samo da ne uđu! Da ih ne odvedu, jer i toga ima. Sinoć su odveli dječaka što je lijepo pje-vao. Nemojte mene odvjest, eto, nemojte!, grca dječak Krsto.

Idu dani, a on ih nemere izbrojat. Sve ih je u kući manje. Boli ga tilo, a i glava mu puca. Neću se probudit, eto neću! Al vraga materinog, što bi reko đedo. Budi ga deran koji do njega spava, Ivo Drča.

„Krsto, Panko neće ustat!“

Šta je međedu? ustaje Krsto iz kreveta, ni svoj ni svome. A kod Pan-kovog, već se djeca okupila. Progura se do postelje da dozna što je. A Panko, debo onaki, spi. Al nekako je plav. Priđe mu, i prstom obraz opipa.

„Ustaj Panko, zora je“, prošapta stidljivo. Ćuti debeli. Modar. Spi. Neće taj više ustat.

„Neće taj više ustat“, reče Krsto ostalima ko pravi starmali.

I eto ti veselja!

No muka dođe kad se žarulje ugasiše. Jer svi htjedoše kroz onu rupu gviriti, da svijetlost vide, i da se manje mraka boje, pa se izbiše oko nje koji će pre provirit i svijetlost spaziti. Djevojčica dođe kraj Krstana, i pokazala prstom, gdje cikaše djeca i otimaše se oko pukotine. Sjede kraj njega na postelju i nasloni mu glavu na rame. Gledaše u mrak. Hladno. Straotno.

Svi pozaspaše. I Krsto, snevajući materu i ćaću, djeda i babu i kako sa pulinom jaganjce vija i bere smokava. U kući je tiho, samo štakori štrpkaju. Sanja, ko da nikad budan nije bio. Djevojčica ga zove. A, pusti me, djevojčice, da spim! Uzima ga za ruku, ledenom ga svojom mreška po kosi i vodi kroz mrak. Dođoše do kuta, kraj rupe u zidu. Mrak je, mrak. A kroz rupu, ko da lije, šuška svijetlost i mije ih. Krstan prisloni oko i pogleda. Ne vidje ništa, no mrak drukčiji, dublji. Ah, što ti je to! Nema svijetlosti, nema sriće! Lažac li je Panko međed, što svu kašu ponjupa i u glavu se bije jako. I tu poče plakati. A djevojčica ga ljubi, pa mu toplo bijaše, te se primiri.

Sediše njih dvoje, jedno uz drugo i šutiše. I djevojčica usni. A dječak nikako. Uzvrpolji se i opet poče gviriti. I eto, vide Mjeseca bijela ko čanče puno mlijeka, zaokruglio se sav i bljeska da sve sipa svijetlost. I bijaše svijetlo. I prestade se strašiti. Probudi djevojčicu i osmjevnuvši se, dade joj da i ona uzgviuri.

Rekla mu je kako se zove, no nije dugo trajalo.

Nemerete ugasiť mjesecinu.